

|                          |  |
|--------------------------|--|
| <p><u>1</u></p>          | <p><b>Pedagogika a psychologie jako vědní obory</b></p> <p><b>Pedagogika jako vědní obor</b> (předmět jejího zkoumání, prameny poznatků, pedagogické disciplíny a jejich zaměření, aktuální výzkumné problémy v pedagogice).</p> <p><b>Význam psychologie pro učitelství a pro vás jako pro učitele.</b> Psychologie jako věda. Předmět psychologie. Základní paradigmaty a přístupy: fyziologický, behavioristický, psychodynamický, humanistický a fenomenologický, přístup tvarové psychologie, kognitivní přístup a jejich vliv na pedagogické myšlení a školní praxi v historii i v současnosti. Školní psychologie (školní poradenská psychologie).</p>  |
| <p>2</p> <p><u>3</u></p> | <p><b>Vzdělávací politika</b> České republiky v kontextu Evropské unie (Lisabonský proces, Boloňská deklarace, Memorandum o celoživotním učení). Principy vzdělávací politiky ČR (Bílá kniha, Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2030). Školská legislativa platná v ČR (školské zákony).</p> <p><b>Inkluzivní výuková praxe a poradenství ve škole.</b> Školní poradenské pracoviště a jeho praxe: výchovný poradce, školní metodik prevence, speciální pedagog, školní psycholog, třídní učitel (náplň práce, rozdělení rolí, rizika práce). Spolupráce s dalšími institucemi v psychologické perspektivě (pedagogicko-psychologická poradna, speciálně-pedagogické centrum, středisko výchovné péče, ospod aj). Psychologické aspekty práce s žákem. Možnosti kompenzace a korekce školsky významných potíží. Zásady práce s dětmi s těmito potížemi ve škole (role třídního učitele a především školního poradenského pracoviště).</p> <p><b>Škola v současnosti a její vliv na žáka</b></p> <p><b>Základní škola/střední škola ve vzdělávacím systému</b> (dle klasifikace ISCED). Funkce školy v současné společnosti. Proměna školy v souvislosti s proměnou kurikula a společnosti.</p> <p><b>Náročná životní situace v životě žáka.</b> Školní vzdělávání jako zdroj zátěže. Přejít mezi vzdělávacími stupni či vzdělávacími institucemi jako náročná životní situace. Teorie stresu (Seley, Lazarus). Způsoby zvládnutí stresu (copingové strategie). Druhy náročných životních situací u dětí školního věku. Zásady krizové intervence.</p> |

|   |  |
|---|--|
| 4 | <p><b>Řízení školy a možnosti podpory profesního vývoje učitele</b></p> <p><b>Procesy řízení, vedení a správy škol.</b> Decentralizace, autonomizace školského systému, „skládání účtů“ školy, vnitřní rozvoj škol, koncepce řízení kvality ve vzdělávání, škola jako učící se organizace. Rady škol jako ústřední prvek systému správy škol.</p> <p><b>Náročná životní situace v životě učitele.</b> Psychologická náročnost učitelství a práce s ní. Profesní vývoj učitele a jeho specifika. Syndrom vyhoření, možnosti jeho prevence a řešení (teorie, legislativa, praxe školy). Psychohygienu učitele.</p>   |
| 5 | <p><b>Podpora úspěšnosti žáků a žáci se se speciálními vzdělávacími potřebami ve škole – specifické poruchy učení (SPU)</b></p> <p><b>Na člověka zaměřený přístup ve vzdělávání</b> (person-centred approach), tři postoje facilitující učení (C. G. Rogers). Individualizovaná a diferencovaná výuka v současné škole a práce s rozmanitou žákovskou populací. Inkluzivní vzdělávání a jeho principy, podpůrná opatření.</p> <p><b>Žák se speciálními vzdělávacími potřebami ve škole – specifické poruchy učení (SPU).</b> Klasifikace a projevy SPU. Charakteristiky dyslexie, dysgrafie, dysortografie, dyskalkulie a dyspraxie. Možnosti kompenzace a nápravy. Zásady práce s těmito dětmi ve škole (včetně role třídního učitele a školního poradenského pracoviště)</p> |
| 6 | <p><b>Osobnost učitele a žáka</b></p> <p><b>Osobnost učitele,</b> jeho role, profesní kompetence a rozvoj. Standard učitele, profesní etika (např. Rámec profesních kvalit učitele). Pedagog jako reflektující praktik, modely reflexe (ALACT). Třídní učitel.</p> <p><b>Osobnost učitele a osobnost žáka.</b> Teorie osobnosti a jejich aplikace v pedagogickém prostředí. Životní příběh učitele, životní příběh žáka a jejich vliv na proces učení a výchovy.</p>   |

|   |   |
|---|---|
| 7 | <p><b>Práce se vzdělávacími cíli na podporu úspěšnosti žáků</b></p> <p><b>Cíle základního / středního vzdělávání</b> v rámcových vzdělávacích programech a jejich aplikace ve školních vzdělávacích programech. Taxonomie výukových cílů. Využití výukových cílů k řízení výuky.</p> <p><b>Školní úspěšnost a neúspěšnost.</b> Pojem školní úspěšnost – objektivní a subjektivní vymezení. Faktory ovlivňující školní úspěšnost. Teorie sociokulturního handicapu. Opatření zvyšujících školní úspěšnost žáků ve třídě.</p>   |
| 8 | <p><b>Výchova, kritická a senzitivní období ve vývoji</b></p> <p><b>Teorie výchovy, vztah výchovy a vzdělávání.</b> Výchova a průřezová témata ve škole, výchova jako formativní proces, antinomie výchovy, styly výchovy dle Čápa nebo Darlingové a Steinberga (in Gillernová et al.).</p> <p><b>Kritická a senzitivní období ve vývoji, vývojové mezníky a škola.</b> Periodizace vývoje a jeho různých aspektů (kognitivní vývoj, psychosociální, emoční, a tělesný vývoj). Charakteristika dítěte staršího školního věku v psychologických teoriích (Erikson, Piaget, Kohlberg). Vývojové potřeby a vývojové krize ve vztahu ke vzdělávání. Práce s vývojovými možnostmi a limity ve škole. Teorie raného citového přilnutí (attachment), psychická deprivace v dětství. Vztahy k rodičům, učitelům a vrstevníkům a práce s nimi v praxi školy. Možné problémové projevy žáků (vč. krizových a kritických situací) ve škole a jejich řešení – např. poruchy příjmu potravy a sebepoškozování (identifikace ve škole, spolupráce s rodiči a PPP)</p> |
| 9 | <p><b>Plánování výuky a učení</b></p> <p><b>Plánování výuky</b> (ŠVP jako východisko pro projektování výuky), časový tematický plán a příprava na výukovou jednotku. Výukové cíle, vzdělávací obsah, jeho koncipování, didaktická analýza učiva, tvorba učebních úloh.</p> <p><b>Učení.</b> Význam učení pro život člověka. Základní druhy učení – senzomotorické, kognitivní, sociální. Základní principy učení: učení pokusem a omylem, vhladem, posilováním, nápodobou a identifikací. Učení a paměť v kontextu přípravy výuky a požadavků na žáky. Jedna vybraná klasická teorie učení a aktuální přístupy k učení (kognitivistické, konstruktivistické) – jejich charakteristika, představitelé a význam pro budoucí praxi studenta.</p>   |

|                  |   |
|------------------|---|
| <p><u>10</u></p> | <p><b>Výukové strategie a práce s motivací ve výuce</b></p> <p><b>Výukové strategie</b> (deduktivní, induktivní a sociálně zprostředkovaná výuka). Typy výuky: výuka informativní, heuristická, produkční. Vyučovací metody, jejich klasifikace a kritéria výběru. Pedagogický odkaz J. A. Komenského ve vztahu k současným výukovým strategiím a principům výuky.</p> <p><b>Motivace k učení, práce s motivací ve škole.</b> Teorie motivace a teorie potřeb ve výuce (poznávací, výkonová, sociální; potřeba úspěchu a potřeba vyhnout se neúspěchu). Práce s aspirační úrovní žáků ve výuce. Diagnostika motivace a práce s motivací. Zásady využívání odměn a trestů. Vlivy snižující motivaci a školní výkon (nuda a strach ve škole).</p> |
| <p><u>11</u></p> | <p><b>Školní třída jako sociální skupina a její řízení</b></p> <p><b>Strategie řízení třídy, organizace výuky.</b> Organizační formy vyučování. Hromadná, skupinová a individualizovaná výuka. Kooperativní učení. Domácí příprava žáků na vyučování a domácí úkoly, individuální vzdělávání.</p> <p><b>Školní třída a škola.</b> Sociální skupina a skupinová dynamika (konflikt a kooperace). Fáze vývoje sociální skupiny (aplikujte na vývoj třídy a skupinovou práci se třídou). Vedení školní třídy (autorita a moc učitele). Sociální klima třídy a možnosti jeho diagnostiky.</p>   |
| <p>12</p>        | <p><b>Pedagogické diagnostikování ve škole</b></p> <p><b>Pedagogická diagnostika žáka a školní třídy</b> (základní pojmy, etapy diagnostického postupu, metody pedagogické diagnostiky). Spolupráce s rodiči, školským a školním poradenským zařízením.</p> <p><b>Diagnostika ve škole.</b> Význam diagnostiky v pedagogické praxi. Diagnostika žáka – předmět a postupy. Využívání různých typů norem v hodnocení žáků a různých typů hodnocení (zejména žáků se speciálními vzdělávacími potřebami). Diagnostika a autodiagnostika učitele – předmět a postupy. Možná úskalí diagnostiky a etický rámec diagnostiky ve škole. GDPR.</p>   |

|    |   |
|----|---|
| 13 | <p><b>Učení, jeho výsledky a jejich vliv na žáka</b></p> <p><b>Zjišťování výsledků výuky.</b> Ústní a písemná zkouška, didaktické testy. Typy hodnocení (autonomní, heteronomní, sumativní, formativní, komplexní rozvíjející,...). Formy hodnocení (verbální, číselné, grafické, nonverbální). Vliv hodnocení na školní úspěch a neúspěch.</p> <p><b>Proces učení v souvislosti s vývojem osobnosti a identity žáka.</b> Uvedte možnosti ovlivňování osobnosti žáků ve škole a případná rizika.</p>  |
| 14 | <p><b>Učení a vybrané výukové metody</b></p> <p><b>Problémová metoda a problémové vyučování. Projektová výuka.</b> Východiska projektové výuky a problémového vyučování: Pedagogický pragmatismus a jeho představitelé. Autentické učení, jeho podstata a principy.</p> <p><b>Vztah mezi učením a myšlením.</b> Druhy myšlení, vývoj myšlení a řeči (Vygotsky). Kognitivní styly a učení. Hlavní kognitivní styly ahybějící TMV styly učení. Současná kritika stylů učení. Diagnostika poznávacích a učebních stylů. „Vztah k poznání“ a jeho vazba na učební styl a na efektivitu učení. Efektivní strategie a taktiky učení.</p>  |
| 15 | <p><b>Hodnoty a postoje ve vzdělávání</b></p> <p><b>Axiologické dimenze člověka</b> (co je hodnota, charakter, ctnost, potřeba), charakteristika některých teorií hodnot. Hodnoty ve výchově a hodnotová dimenze v kurikulu ZŠ a SŠ. Morální výchova: její cíle a metody (kognitivní, emocionální, zaměřené na jednání).</p> <p><b>Postoje, předsudky, stereotypy ve škole.</b> Vývoj morálního usuzování (Piaget, Kolberg). Složky postoje, utváření a změny postojů ve výukové praxi. Typy předsudků a stereotypů (genderové, etnické atd.), jejich vliv na komunikaci učitele a žáků, rodičů atd. Labeling. Možnosti postojové změny u předsudků a stereotypů u žáků a u učitelů. Rozvoj sociálních kompetencí a jejich souvislost s konceptem klíčových kompetencí.</p> |

|    |   |
|----|---|
| 16 | <p><b>Socializace, rodina a škola</b></p> <p><b>Rodina jako socializační a edukační prostředí:</b> funkce rodiny, znaky funkční rodiny, styly výchovy dle Čápa nebo Darlingové a Steinberga (in Gillernová et al.). Typy rodinného zázemí žáka. Spolupráce učitele s rodiči žáků.</p> <p><b>Socializace, rodina a škola.</b> Proces socializace, jeho význam pro člověka a společnost. Role školy a rodiny v socializaci dítěte, rozdíly v rodinné a školní socializaci. Role v rodině, náročné situace v rodině. Vztah rodiny a školy z psychologického hlediska. Způsob komunikace mezi školou a rodinou.</p>   |
| 17 | <p><b>Kázeň a svoboda ve výchově a jejich vztah k žákům s problémovým chováním</b></p> <p><b>Kázeň a svoboda ve výchově a ve škole.</b> Analýza neukázněného chování, metody řešení výchovného konfliktu: behavioristické a humanistické přístupy. Autorita ve výchově. Moc ve školní třídě (báze moci učitele, mocenské konstelace ve výuce).</p> <p><b>Žáci s problémovým chováním a jejich vnímání učitelem.</b> Pojem problémové chování a specifické poruchy chování. Možné příčiny problémového chování. Projevy problémového chování. Možnosti nápravy problémového chování. Postup školy vůči dítěti s problémovým chováním (včetně role třídního učitele a školního poradenského pracoviště). Sociální vnímání a poznávání ve vztahu mezi vyučujícími a studujícími. „Chyby“ ve vnímání a poznávání druhých ve školní praxi.</p> |
| 18 | <p><b>Výchovná prostředí a vlivy sociálního vnímání aktérů</b></p> <p><b>Výchovná prostředí</b> (charakteristika školního, vrstevnického a lokálního prostředí). Kultura a klima školy. Komunitní škola, otevřená škola.</p> <p><b>Narušené vztahy ve školní třídě a ve škole.</b> Podoba a význam dobře fungujících vztahů ve školní třídě. Projevy narušených vztahů. Agresivita. Šikana (teorie – Olweus, Kolář; vymezení, fáze; její rozpoznávání a možní aktéři ve školním prostředí). Kyberšikana. Prevence narušených vztahů ve třídě. Intervence ve třídě s narušenými vztahy (úloha učitele, školního poradenského pracoviště a dalších institucí, vyhláška</p>  |
| 19 | <p><b>Pedagogická a výuková komunikace a její psychologický kontext</b></p> <p><b>Specifika pedagogické a výukové komunikace</b> (IRF komunikační struktura, dialog ve výuce a dialogické vyučování, vedení diskuse, rozhovor a jeho typy).</p> <p><b>Komunikace a interakce ve škole.</b> Verbální a neverbální komunikace. Možné problémy v komunikaci mezi učiteli a žáky. Zásady efektivní komunikace učitelů s žáky, s rodiči a s kolegy. Komunikační fauly, komunikační chyby. Sebenaplnující proroctví (Pygmalion efekt a Golem efekt), jejich dynamika a důsledky pro žáka.</p>   |

20

**Otázky a zpětná vazba učitele ve výukové komunikaci**

**Význam otázek v procesu učení**, druhy otázek a jejich použití v různých výukových situacích, vztah učitelovy otázky a žákovy odpovědi otázky dle kognitivní náročnosti.

**Zpětná vazba učitele v pedagogické a výukové komunikaci** (funkce zpětné vazby, pravidla pro poskytování zpětné vazby, typy).

Psychologické aspekty otázek a zpětné vazby ve výuce z hlediska emocí a sebepojetí dětí.

Děti s potenciálně problematickými charakteristikami (introvertní, úzkostné, pomalejší, méně nadané, s omezenou jazykovou kompetencí atd.) a způsoby práce s nimi.